

สันตินวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี*

Peace Innovation for Increasing Faith in the Pali Studies of Novices at Wat Nimmanoradee

¹พระมหาสุนทร ธมฺมสุนฺทร (เฉลยชัย), พระธรรมวัชรบัณฑิต และ ชันทอง วัฒนประดิษฐ์

¹Phramaha Sunthorn Dhammasuntaro, Phra Dhammavatjarabundit

and Khantong Watanapradith

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: suntroncharl2515@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น แนวคิดศาสตร์สมัยใหม่ และหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความศรัทธาต่อการเรียนภาษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี 2) เพื่อพัฒนาสันตินวัตกรรมการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการทดลองนำร่อง ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 22 รูป/คน สันทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ทดลองกับกลุ่มสามเณรวัดนิมมานรดี 15 รูป วัดผลด้วยแบบประเมินแรงจูงใจในการเสริมสร้างศรัทธา การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) สามเณรยังไม่มีเป้าหมายการเรียนภาษาบาลีเพื่ออะไร เรียนเพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับของสำนักเรียน จึงขาดศรัทธาในการเรียน ประกอบกับภาษาบาลีมีความยากและซับซ้อนเมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้น ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นแต่ท่องจำ จึงทำให้สามเณรเกิดความท้อ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดจิตวิทยาวัยรุ่น และแนวคิดครูปันรุ C โดยมีอิทธิบาท 4 เป็นหลักพุทธสันติวิธีที่เสริมสร้างให้สามเณรมีความรักในการเรียนภาษาบาลีด้วยมีจุดหมายในการดำเนินชีวิต

2) การพัฒนาสันตินวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี ด้วยการจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน และปฏิบัติการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 21 วัน เนื้อหาอบรมมี 6 โมดูล กลุ่มสามเณรที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 รูป มีค่าเฉลี่ยแบบวัดศรัทธาการเรียนภาษาบาลีตามหลักอิทธิบาท 4 ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า $t = 2.26$ สามเณรเห็นประโยชน์และความสำคัญของการเรียนภาษาบาลี องค์ความรู้วิจัย คือ “WE LOVE PALI Model”

คำสำคัญ: สันตินวัตกรรม; ศรัทธา; บาลี; สามเณร

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to analyze the context, problems, needs, concepts of modern science, and the Buddhist peaceful means conducive to increasing faith in Pali studies among novices at Wat Nimmanoradee; and 2) to develop peace innovation for increasing faith in Pali studies of novices at Wat Nimmanoradee. The study used a mixed-method research method involving a pilot experiment. The data were collected by conducting in-depth interviews with 22 persons and focus group discussion with 6 persons. The peace innovation was tested with 15 novices at Wat Nimmanoradee and evaluated by measuring motivation to increase faith, participant observation, and after action review. The obtained data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test.

From the study, the following results are found:

1) Because learning Pali is mandatory for novices at the temple to learn, so they do not have goals in their studies, causing novices to lack faith. When learning at a higher level, Pali is difficult and complicated, and teachers mainly focus on memorization. As a result, novices get discouraged. The 21st century learning management, adolescent psychology, and the concept of C-teacher along with Iddhipāda (the four paths of accomplishment) contribute to making the novices learn Pali with life goals.

2) The development of peace innovation to increase faith in Pali studies includes action learning activities for 3 days and learning practice to increase self-study skills for 21 days, with 6 modules. In a group sample of 15 novices, the mean score of the posttest assessing faith in learning Pali based on *Iddhipāda* is higher than that of the pretest with a statistical significance of 0.05 and a t-test of 2.26. Novices recognize benefits and importance of Pali studies. A body of knowledge gained is 'We love Pali' model.

Keywords: Peace Innovation; Faith; Pali; Novice

บทนำ

การศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาภาษาบาลีมาตั้งแต่อดีต ดังปรากฏในศิลาจารึกครั้งพระนครสุโขทัย (The Prince Damrong Rajanubhab, 1981) ทั้งนี้ การเข้าถึงและธำรงไว้พระพุทธพจน์ด้วยภาษาบาลี ต้องอาศัยการศึกษอักขรที่เริ่มจากอักขรวิธี สมัญญาภิธาน สนธิ นามศัพท์ สมาส ตัทธิต แล้วจึงขึ้นแปลเนื้อหาโดยอรรถ หรือ โดยพยัญชนะ จึงนับว่าการศึกษาภาษาบาลีมีความสำคัญมากในฐานะเป็นเครื่องมือในการส่งทอดคำสอนจนถึงปัจจุบัน สำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีดั้งเดิมที่คณะสงฆ์ไทยได้ใช้ในการส่งทอดต่อคำสอนมานับแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน (Phramaha Yod Abhipuṅko (Sopa), 2021) การศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ภิกษุ สามเณร โดยคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลักโดยมี วัตถุประสงค์สำคัญคือ ป้องกันมิให้เปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตรต่างๆ ดังนี้ คือ 1. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มี 3 ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรม ชั้นเอก 2. หลักสูตร

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี 8 ระดับ ได้แก่ ประโยค 1-2 และเปรียญธรรม 3-9 (Phramaha Kosit Thanavuddho (Faiphonsaen), Saengsai, and Sukumal, 2020) คณะสงฆ์ไทยมีความมุ่งหมายให้พระภิกษุสามเณรได้เล่าเรียนภาษาบาลีเพื่อหยั่งรากฐานคำสอนทางพระพุทธศาสนา กล่าวได้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีความสำคัญและสัมพันธ์กับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา การศึกษาภาษาบาลีจึงเป็นหนึ่งในการศึกษาสำหรับพระภิกษุ สามเณร ผู้มีประสงค์บวชเรียนเพื่อศึกษาหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

ดังนั้น หน้าที่ของสามเณรที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาจึงมีทั้งสองอย่าง คือ คณฤชและวิปัสสนาธุระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา “คณฤช” ซึ่งเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี เพื่อจะได้เรียนรู้หลักคำสอนภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ซึ่งสามเณรส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 13 ปีขึ้นไป ซึ่งจบการศึกษาบังคับขั้นพื้นฐาน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และประสงค์จะศึกษาเล่าเรียนต่อแต่ขาดทุนทรัพย์ การมาศึกษาบวชเรียนในพระพุทธศาสนาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สร้างโอกาสทางการศึกษา เพราะนอกจากมาศึกษาหลักธรรมคำสอนเพื่ออบรมขัดเกลาจิตใจและสร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมห่างไกลจากสิ่งเสพติดต่างๆ แล้ว หากสามารถสอบจบเปรียญธรรม 3 ประโยค สามารถเทียบเท่าวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนที่สำเร็จระดับเปรียญธรรม 9 ประโยค สามารถเทียบเรียนในระดับปริญญาตรีเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ (Government Gazette, 2021)

อย่างไรก็ตาม พบว่า ปัจจุบันการศึกษาภาษาบาลีมีผู้ศึกษาจำนวนน้อย นอกจากเรื่องของจำนวนประชากรทั่วโลกลดน้อยลง อีกส่วนหนึ่งที่น่าสังเกตได้คือ ความรู้สึกว่าการเรียนภาษาบาลีเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากเป็นภาษาที่ตายแล้วไม่มีการนำมาใช้เป็นภาษาที่สื่อสารในชีวิตประจำวัน มีผู้ผ่านการศึกษาจำนวนไม่มาก และเนื่องจากสามเณรยังอยู่ในช่วงของวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาแห่งการเติบโตจากวัยเด็กที่ยังขาดวุฒิภาวะไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เป็นวัยที่อยากลองอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ประกอบกับกระแสวิวัฒนาการของโลกในยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่ใช้สื่อออนไลน์เป็นวิถีปกติเป็นสังคมที่เสพติด ทำให้การศึกษารูปแบบเดิมๆ ของสามเณรได้รับการเบียดเบียนด้วยสามเณรให้ความสนใจสื่อออนไลน์มากกว่าการศึกษาภาษาบาลี ประกอบกับการสอบผ่านภาษาบาลีเป็นเรื่องที่ยาก จากตัวเลขสถิติการสอบบาลี ปี 2558 มีนักเรียนสอบได้เพียง ร้อยละ 8.75 ซึ่งสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ทำให้สามเณรให้ความสำคัญกับการเรียนบาลีน้อยลง ขาดความทุ่มเทและไม่มีใจรักในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเท่าที่ควร รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อถอย ขาดแรงจูงใจและเป้าหมายที่ชัดเจน นักเรียนไม่ได้เรียนด้วยศรัทธา นักเรียนท่องจำไม่ได้ก็เกิดความท้อถอย นักเรียนติดสมาร์ตโฟน ใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์นักเรียนมีคุณภาพไม่เท่ากันนักเรียนแตกต่างกันด้านคุณวุฒิวิสัยวุฒิ นักเรียนล้มเลิกการเรียนกลางคัน (Phramaha Prajak Kittimeti (Thongdad), 2017)

สำหรับสำนักเรียนวัดนิมมานรดี ได้เปิดทำการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี โดยแผนกธรรมได้เปิดทำการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2482 แผนกบาลีเปิดทำการสอนมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2518 และในปี พ.ศ. 2528 ได้รับอนุญาตให้เป็นสำนักเรียนโดยสังกัด “สำนักเรียนวัดนิมมานรดี” จัดการเรียนการสอนที่มีทั้งพระภิกษุและสามเณร เป็นสำนักเรียนที่มั่นคงและดีเด่นสำนักหนึ่งในกรุงเทพมหานคร แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้สอน พบว่า พฤติกรรมของผู้เรียนในรุ่นหลัง เริ่มให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาบาลีค่อนข้างน้อย นักเรียนให้ความสนใจการใช้โทรศัพท์มือถือ หรือสื่อออนไลน์มากกว่าที่จะสนใจท่องเรียนบาลี อัตราการลาสิกขาของผู้เรียนมีขึ้นทุกปี สะท้อนให้เห็นถึงศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่สั่นคลอนแม้ในหมู่ของผู้ที่เข้ามาศึกษาบวชเรียน ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอน ผู้บริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จึงสนใจที่ศึกษาเพื่อสร้างสันติวัฒนธรรม ซึ่งเป็นชุดกระบวนการเรียนรู้

ที่บูรณาการหลักพุทธสันติหาแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไรที่จะทำให้สามเณรได้เกิดศรัทธาในการเรียนรู้ศึกษาบาลีโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าถึงคำสอนและการดำเนินวิถีตามแบบที่พระพุทธองค์ทรงให้มรดกธรรมไว้คือ “สันติเมว ลิกขเยย” หมายความว่า “พึงศึกษาสันติเท่านั้น” กล่าวคือ การศึกษาพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความสุขสงบเย็นดับความเร่าร้อนจากเพลิงกิเลสตัณหาอันชักพาไปในทางเสื่อม แต่ในขณะเดียวกันเนื่องจากยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปการเผยแผ่ศาสนาจำเป็นต้องเข้าถึงโลกยุคใหม่ ดังนั้น การบ่มเพาะสามเณรรุ่นใหม่ก็แตกต่างกัน การจัดการศึกษาบาลีสสมัยใหม่ก็ต้องใช้สื่อร่วมสมัยมาพัฒนาผู้เรียนและนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป

การศึกษาวิจัยนี้ จึงได้นำแนวคิดเรื่องการสร้างสันตินวัตกรรมการเสริมศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณรโดยใช้หลักอริยปาท 4 คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา บูรณาการกับศาสตร์การจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่เข้าด้วยกันเป็นการสร้างสันตินวัตกรรมที่สร้างแรงจูงใจในการศึกษาบาลี โดยใช้พื้นที่ศึกษาทดลองนำร่องกับกลุ่มสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษานี้จะเป็นแนวทางที่จะบ่มเพาะให้ศาสนทายาทได้สนใจใฝ่เรียนรู้บาลีศึกษาที่นำไปสู่การเข้าถึงศรัทธาสร้างปัญญาในการนำพาตนเองให้พ้นทุกข์และสามารถเป็นที่พึ่งให้กับพุทธศาสนิกชนสืบทอดต่อคำสอนพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนมั่นคงถาวรด้วย ศาสนทายาทที่ศรัทธามั่นในพระพุทธศาสนาเจริญงอกงามด้วยปัญญาสร้างสันติสุขให้สังคมทั้งต่อตนเองและสืบสานพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น แนวคิดศาสตร์สมัยใหม่และหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความศรัทธาต่อการเรียนภาษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี
- 2) เพื่อพัฒนาสันตินวัตกรรมการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) โดยมีพื้นที่การวิจัย คือ สำนักเรียนวัดนิมมานรดี โดยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือวิจัย และเป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบพัฒนาหลักสูตรสันตินวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี โดยแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบหลักสูตร โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ หลักพุทธสันติสันติวิธีเพื่อเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี ได้แก่ หลักอริยปาท 4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อเสริมพลังอำนาจของผู้เรียน (การสื่อสารอย่างสันติการ Coach และ Facilitator การสานเสวนา) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 แนวคิดเกี่ยวกับครูพันธุ์ C

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือโดยเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์กลุ่มแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Group Interview) 2) การประเมินก่อนและหลังการทดลอง ด้วยแบบประเมินแรงจูงใจในการเสริมสร้างศรัทธา (Pre-Post Test) 3) หลักสูตรอบรมสันตินวัตกรรมเสริมสร้างศรัทธาการศึกษาบาลีของสามเณร ตรวจสอบคุณภาพด้านของความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC = .80 การตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ในการคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability)

และ วิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินด้วยค่าสหสัมพันธ์ CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION (CITC) ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.94 การออกแบบหลักสูตรสันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี โดยผ่านการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญต่างสาขา 5 ท่าน เพื่อรับรองหลักสูตร โดยจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจรับรองจริยธรรมวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว.14/2566

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลตามระยะการวิจัยโดยระยะวิจัยที่ 1) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้เชี่ยวชาญพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านสำนักเรียน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาบาลี อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 10 รูป/ท่าน และกลุ่ม ผู้สอน ผู้เรียน ในสำนักเรียนวัดนิมมานรดี 12 รูป/ท่าน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 22 รูป/ท่าน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อนำมาสรุปการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความศรัทธาที่มีต่อการศึกษาบาลีของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินปรับปรุงหลักสูตรสันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีก่อนนำไปทดลองใช้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อกำหนดหลักสูตรสันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในการศึกษาบาลีและออกแบบหลักสูตรสันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในการศึกษาบาลีและประเมินปรับปรุงหลักสูตรและนำเข้าสู่นสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญแตกต่างกัน จำนวน 6 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย ด้านวิทยากรเผยแพร่ ด้านการศึกษาตลอดชีวิต ด้านวิทยากรกระบวนการ ด้านสันติวิธี ด้านภาษาบาลี

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองกลุ่มตัวอย่างเป็นสามเณรนักเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 15 รูป โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นสามเณรที่ศึกษาบาลีวัดนิมมานรดีอย่างน้อย 3 ปี มีความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดการทดลอง ใช้รูปแบบการวิจัยทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design โดยใช้การประเมินผลก่อน-หลังการทดลองด้วยแบบวัดสันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี และติดตามผลเชิงคุณภาพจากการทำโครงการและการสรุปถอดบทเรียนสะท้อนคิดผ่านกระดานบอร์ดออนไลน์ Padlet

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ผลข้อมูลและสรุปผล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method triangulation) เป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาจากการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบ โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การแปลผลข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ด้วยสถิติแบบบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของคะแนนแบบวัดสันติวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี ดำเนินการสรุปผลข้อมูลโดยรายงานผลการวิจัยทดลองด้วยสถิติวิเคราะห์ t-test อธิบายเชิงคุณภาพประกอบนำเสนอสรุปข้อมูลแบบอุปนัยวิธี

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพปัญหาการศึกษาบาลี โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียน วัดนิมมานรดีมีกระบวนการในการพัฒนา มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล หมายถึง บุคลากรที่เป็นอาจารย์สอน บาลีด้าน มีจำนวนน้อย 2) ด้านอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์ในการเรียนการสอนไม่เน้น เทคโนโลยี การเรียนการสอนขาดความน่าสนใจ 3) ด้านสถานการณ์ในยุคสังคมปัจจุบันนี้นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นให้ความสนใจในด้านเทคโนโลยี เช่น เกมคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมากกว่าการเรียนบาลี 4) ด้านองค์ความรู้ ครูผู้สอนขาดองค์ความรู้ ไม่ค่อยสนใจค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมใหม่ รูปแบบใหม่ๆ และ 5) ด้านจิตใจ หมายถึง สภาพภายในจิตใจของสามเณรบางรูปเกิดความขัดแย้ง มองการศึกษาบาลีในเชิงลบ ว่าการศึกษาบาลีไม่ทันสมัยเป็นการศึกษาแบบท่องจำโดยไม่มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เหมือนอย่างในมหาวิทยาลัย แนวคิดศาสตร์สมัยใหม่ในการเสริมสร้างศรัทธาในการศึกษาภาษาบาลีของสามเณร ได้แก่ แนวคิดในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ว่าเทคโนโลยีที่ก้าวไกลการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะสำหรับ ศตวรรษที่ 21 ดังที่ปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาขององค์กร สหประชาชาติ (UNESCO) คือ 1) การเรียนรู้ เพื่อรู้ทุกอย่าง (Learning to know) 2) การเรียนรู้ เพื่อปฏิบัติ (Learning to do) 3) การเรียนรู้เพื่อการ ดำเนินชีวิต (Learning to with the others) 4) และการเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ (Learning to be) องค์ประกอบเกี่ยวกับองค์ความรู้ทักษะพฤติกรรมและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง Faculty of Administrative Sciences, Ubon Ratchathani University (2015) ได้รวบรวมองค์ประกอบของการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กและเยาวชนควรมีประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R และ 4C คือ 3R ได้แก่ 1) การอ่าน (Reading) 2) การเขียน (Writing) 3) คณิตศาสตร์ (Arithmetic) 4C ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) 2) การสื่อสาร (Communication) 3) การร่วมมือ (Collaboration) และ 4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) นอกจากนี้ การจัดการการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง พัฒนารอบด้านเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งตัวผู้เรียน Student Learning ตัวผู้สอน Teacher Learning และการจัดระบบการเรียนรู้ Systems Learning เชื่อมโยงกับสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและการจัดการเรียนรู้ ที่เกิดจากกิจกรรมที่เน้นกระบวนการอันเกิดจากประสบการณ์ตรง **แนวคิดครูพันธุ์ C** โดยปรับเปลี่ยนวิธีการ สอน ซึ่ง C-Teacher เป็นครูผู้สอนที่มีทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนในอนาคต คือ 1) C-Content ได้แก่ เก่งเนื้อหา 2) C-Computer (ICT) Integration หมายถึง การที่ผู้สอนควรที่จะมีการฝึกฝนทักษะในการ ใช้คอมพิวเตอร์ (ไอซีที) ในการบูรณาการกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน 3) Constructionist หมายถึง การที่ ผู้สอนเป็นผู้สร้างสรรค์การสร้างแผนการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง ความรู้ขึ้นในตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ 4) Connectivity ครูผู้สอนมีทักษะในการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยง ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อนครูทั้งในสถานศึกษาเดียวกัน และต่างสถานศึกษา หรือเชื่อมโยงกับ โรงเรียน (สถานศึกษา) บ้าน และหรือชุมชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) Collaboration หมายถึง การที่ครูผู้สอนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) Communication หมายถึง การที่ครูผู้สอนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารให้มีประสิทธิภาพไม่ได้หมายถึง เฉพาะการพัฒนาให้เกิด ทักษะของเทคนิคการสื่อสารที่ดี และ 7) Creativity หมายถึง การที่ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สร้างบทบาทของการสร้างสรรค์ ออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ผู้สอนจะได้รับการคาดหวัง ให้สามารถสร้างสรรค์ผลการศึกษาในการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการเสริมสร้าง ศรัทธาต่อการศึกษาภาษาบาลีของสามเณร คือ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นเกิดแรงจูงใจ อีกทั้งการเรียนภาษาบาลีของสามเณร หากมี

อิทธิบาท 4 ในการศึกษาเรียนรู้แล้วย่อมได้ 1) ได้วิชาการ คือ ได้ความรู้เข้าใจเรื่องบาลีมากขึ้น ได้ความรู้ใหม่มากขึ้นเป็นการเพิ่มพูนความรู้เรื่องบาลีเพิ่มขึ้นจากที่ศึกษามาจากวัดหรือสำนักเดิมของตน ทำให้มีความมั่นใจในการสอบ และสอบไล่ได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนาสันตินวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี ได้รูปแบบการศึกษาบาลีแนวใหม่ซึ่งประกอบด้วย 6 module ได้แก่ pre-module เปิดใจขยายพื้นที่สันติภายใน **Module 1** My Idol My Way **Module 2** เพลินบาลีเปล่งวชิให้ถูกอักขระ (สมัญญานิกาน) **Module 3** ตัดและต่อภาษาตามหาแก่นธรรม-สมาส/สนธิ/นามศัพท์/อภัยยศัพท์ **Module 4** สารพันคำกริยาออบรู้คำบาลีอย่างสร้างสรรค์ (อาชยาต/กิตต์) **Module 5** ติให้แตกแยกให้แจ่ม (ตัทธิต) **Module 6** รวมพลัง I Love Pali โดยใช้กระบวนการคัดเลือกแบบมีส่วนร่วมด้วยการตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารสำนักเรียน อาจารย์สอน โดยคัดเลือกสามเณรสำนักเรียนจำนวน 15 รูป ใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3 วัน และการปฏิบัติการเสริมสร้างทักษะด้วยตนเองของสามเณร 21 วัน การวัดและประเมินผลหลักสูตรสันตินวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี ใช้การวัดและการประเมินผลทั้ง 2 มิติ คือ การประเมินผลระหว่างการอบรม (Summative Assessment) and (Formative Assessment) การประเมินผลรวม ผลการอบรมแสดงตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการอบรมเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยแรงจูงใจตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาบาลี แยกรายด้านก่อน-หลังการทดลอง

n = 15

แรงจูงใจตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาบาลี	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1) ฉันทะในการเรียนภาษาบาลี	3.52	0.68	3.89	0.63	1.33	.20
2) วิริยะในการเรียนภาษาบาลี	2.98	0.58	3.68	0.68	2.80	.01-
3) จิตตะในการเรียนภาษาบาลี	3.13	0.82	3.94	0.56	6.00	.02-
4) วิมังสาในการเรียนภาษาบาลี	3.17	0.96	3.82	0.73	5.47	.14
รวมทุกด้าน	3.20	0.67	3.82	0.55	2.26	.04-

-p < 0.05

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาบาลี โดยภาพรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่า $t = 2.26$ และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยแรงจูงใจตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาบาลีแยกรายด้านก่อน-หลังการทดลอง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านวิริยะ ด้านจิตตะ มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านฉันทะ กับด้านวิมังสา มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญ คะแนนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา ก่อนและหลังการทดลอง $\bar{X} = .37$ S.D.=1.08, $\bar{X} = .69$ S.D.=.95, $\bar{X} = .81$ S.D.=1.22, $\bar{X} = .60$ S.D.=1.51 คะแนนค่า t เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ = 1.32, 2.80, 2.54, 1.53 ตามลำดับ

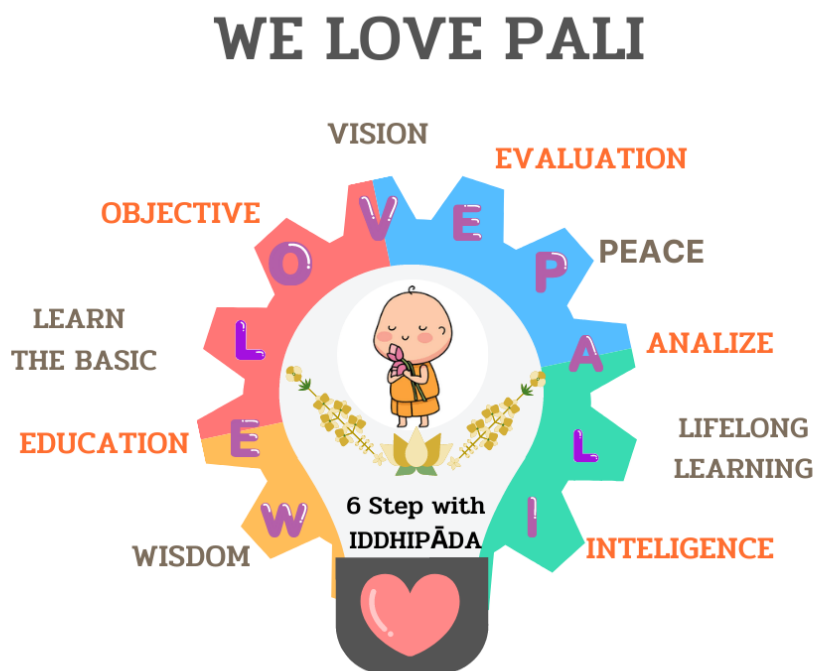
เมื่อสิ้นสุดการอบรมผู้วิจัยได้ให้สามเณรถอดบทเรียนด้วยเทคนิค AAR โดยใช้กระดานบอร์ดออนไลน์ (PADLET) ในการสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่จะนำไปใช้และความรู้สึกที่เข้าร่วมกิจกรรม ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปเสียงสะท้อนจากการถอดบทเรียนของผู้เข้าอบรม

ได้เรียนรู้อะไร	รู้สึกอย่างไร	สิ่งที่จะนำไปใช้	เรื่องที่ยากบอก
-ได้ความสามัคคีของหมู่คณะ	-ตื่นเต้นกับประสบการณ์	-นำไปต่อยอดการศึกษา	-ขอบคุณสำหรับ
-ได้เรียนรู้อะไรที่หลากหลาย	ใหม่ๆ	-นำความรู้ที่ได้เรียนมาไป	ความรู้ที่ดีๆ
มากมายและทั้งได้ความรู้อีก	-รู้สึกมีความร่าเริงใน	เผยแพร่	ขอบคุณที่ให้ความรู้
มากมายที่เราไม่สามารถอธิบาย	กิจกรรมที่เราทำ	-นำไปต่อยอดการศึกษาใน	ใหม่ๆ
ได้	-มีความสุขมีความ	อนาคต	-เดียวจะบอกให้
-ได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญ	หัวเราะในกิจกรรมใหม่ๆ	นำเอาแนวคิดไปขยายต่อ	พระสงฆ์สวดมากเลย
ของพระบาลี	ของนักเรียน	เพิ่มเติมกิจกรรมกับการสอน	-ขอบคุณที่ทำให้
-ได้เรียนรู้บาลีวิธีใหม่	-รู้สึกมีความสุขและ	นักเรียน	ความฝันของ
-ได้สันติวัฒนธรรมเพื่อการ	ตื่นเต้น เพราะว่าได้เห็น	-นำแนวไปเพิ่มพลัง	ผู้เข้าร่วมชัดเจนมาก
เสริมสร้างความศรัทธาใน	อีกมุมหนึ่งหรือหลายๆ	การศึกษาบาลี	ยิ่งขึ้น
การศึกษาบาลี	มุมของพระบาลีซึ่งใคร	นำเอาความคิดที่ได้เรียนมา	-เด็กมี 2 ด้าน ด้าน
-ได้เรียนรู้เกี่ยวความสำคัญไม่ได้	หลายคนอาจจะยังไม่ได้	ไปสอนผู้อื่น	มีกับด้านสว่าง เรา
มีแค่ตัวอักษรหรือว่าคำพูดของ	เห็น	-การทำให้ตนเองคลายไม่	ต้องดึงด้านสว่างของ
พระบาลีนั้น แต่บาลีนั้นทำความเข้าใจ		ดึงเครียดกับการเรียนมาก	เขาออกมาให้ได้
ฝนให้เป็นจริงได้ หรือสามารถ		เกินไป	-อยากให้พัฒนา
เติมเต็มอนาคตของเราได้		-รู้สึกว่าได้เดินออกห้องเรียน	กิจกรรมนี้ต่อไปเพื่อ
-ได้ข้อคิดเรียนบาลี ไม่ใช่เรียน		เดิมๆ เหมือนกับคำว่า	พัฒนาการศึกษา
ถึงประโยค 9 แต่เราเรียนเพื่อ		ความรู้คู่คุณธรรม	เยาวชน
เป็นใบเบิกทางให้กับอนาคตที่			
เราอยากจะเป็นอนาคตข้างหน้า			
-ได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอน			

องค์ความรู้ใหม่

จากการที่ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ ทั้ง 6 module ทำให้ได้องค์ความรู้จากการออกแบบ สันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี ดังนี้ คือ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และ วิมังสา ได้โมเดลเรียกว่า “WE LOVE PALI”

Picture 1: We love Pali Model

W-wisdom ได้ปัญญาความรอบรู้การศึกษาเล่าเรียนจากตำรา วิชาเรียน และ **E-Education** การตระหนักถึงการศึกษาลึ้นสอดคล้องกับหลัก อิทธิบาท 4 ข้อ ฉันทะ คือ ความรักความพอใจในการศึกษาลึ้น ควรมีความชอบหรือศรัทธาในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า (ตถาคตโพธิสัทธา) Module 1: My Idol My Way ถอดรหัสเรียนบาลีอย่างไรให้สำเร็จและมีความสุข ผู้เข้าอบรมเกิดฉันทะความรักในชีวิตประจำวัน เรื่องราวที่นำเสนอของพระพุทธเจ้าในการศึกษาลึ้น **L-Learn the basics** เรียนรู้บาลีนั้น ก็เพื่อให้เข้าใจหลักไวยากรณ์หลักพื้นฐานเป็นบันไดขั้นแรกๆ ที่นำไปสู่การศึกษาลึ้นประโยค 1-2 ซึ่งเป็นการเรียนรู้วิธีการแปลประโยคบาลีการแปลโดยพยัญชนะที่ให้เห็นตัวเชื่อมต่อระหว่างประธาน กริยาในระหว่าง ตัวขยายกริยา ในระหว่าง กริยาคุมพากษ์ ตัวขยายกริยาคุมพากษ์ให้เห็นเด่นชัด ส่วนการแปลโดยอรรถนั้นหมายถึงการแปลเอาใจความหรือเนื้อความในเรื่องที่ปรากฏในธรรมบท มังคลัตถทีปนี สมนตปาสามทิกา อย่างนี้เป็นต้น **O-Objective** ตำราเรียนเรียนบาลีนั้น ก็ได้แก่อุปกรณ์ต่างๆ ในการศึกษาลึ้น และ **V-Vision** ผู้เรียนบาลีควรมีวิสัยทัศน์แบบใช้แรงพลัก และ **E-Evaluation** การเรียนรู้บาลีสามารถประเมินตนเองได้ว่ามีภูมิรู้ ภูมิธรรม สอดคล้องกับอิทธิบาท 4 ข้อ **วิริยะ** คือ ความขยันหมั่นเพียรกับการศึกษาภาษาบาลี สัมมาวายามะ Module 2 เพลินบาลีเปล่งวจีให้ถูกอักขระ **P-Peace** มีสันติสุขในตนเองเป็นเป้าหมาย เรียนรู้บาลีด้วยความตั้งใจ ไม่กดดันตนเองมากเกินไป และ **A-Analyze** การฝึกคิดวิเคราะห์หลักหารบาลีให้แตกฉานสอดคล้องกับอิทธิบาท 4 ข้อ **จิตตะ** คือ เอาใจใส่รับผิดชอบกับการศึกษาลึ้น สอดคล้องกับ Module 3 ตัดต่อภาษาตามหาแก่นธรรม และ Module 5 ติให้แตกแยกให้แจ่ม **Lifelong learning** หมั่นศึกษาลึ้นด้วยตนเอง และ **I-Intelligence** ความฉลาดที่ได้จากการศึกษาลึ้น สอดคล้องกับอิทธิบาท 4 ข้อ วิมังสา ซึ่งเกี่ยวข้องสอดคล้อง

กับ Pre-Module: เปิดใจขยายพื้นที่สันติภายใน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีสติปัญญาในการร่วมทำกิจกรรมปรับแนวคิดให้โน้มไปในกิจกรรมและ Module 4 สารพันคำกริยา รอบรู้คำบาลีอย่างสร้างสรรค์ และ Module 6 รูปแบบการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลีของสามเณร สำนักเรียนวัดนิมมานรดี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพปัญหาการศึกษาบาลี แผนกบาลีในสำนักเรียนวัดนิมมานรดี มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล หมายถึง บุคคลากรที่เป็นอาจารย์สอนบาลีด้าน มีจำนวนน้อย 2) ด้านอุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์ในการเรียนการสอนไม่เน้นเทคโนโลยี การเรียนการสอนขาดความน่าสนใจ 3) ด้านสถานการณ์ในยุคสังคมปัจจุบันนี้นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นให้ความสนใจในด้านเทคโนโลยี เช่น เกมส์ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมากกว่าการเรียนบาลี 4) ด้านองค์ความรู้ ครูผู้สอนขาดองค์ความรู้ ไม่ค่อยสนใจ ค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมรูปแบบใหม่ๆ และ 5) ด้านจิตใจ หมายถึง สภาวะภายในจิตใจของสามเณรบางรูปเกิดความขัดแย้งมองการศึกษาบาลีในเชิงลบว่าการศึกษาบาลีไม่ทันสมัยเป็น การศึกษาแบบท่องจำโดยไม่มีการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์เหมือนอย่างในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Phramaha Saman Dhammavajiro (Wannaphakdee) (2018) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการ พัฒนาสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี: กรณีศึกษาสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม” ผลการวิจัย พบว่า ด้านปัญหาหลักในการจัดการเรียนการสอนสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม คือ ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ระดับผู้บริหาร มีการบริหารจัดการเชิงนโยบายไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ระดับ คณะครูไม่สามารถทดแทนบุคลากรที่สอนอยู่เดิม ระดับนักเรียนยังขาดนักเรียนเข้าศึกษาอย่างต่อเนื่องและ ขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ระดับผู้บริหาร ขาดกระบวนการติดตาม นโยบาย สำนักเรียนอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิด ระดับคณะครูขาดความชำนาญและเทคนิคการสอน ด้านนักเรียนยังขาดความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียน ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ขาดการบริหารจัดการงบประมาณด้วยวิธีอื่นจากที่ดำเนินมาในอดีต ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า สำนักเรียนขาดความชัดเจนในการสร้างแรงจูงใจเชิงนโยบาย นอกจากนั้นระเบียบข้อบังคับสำนักเรียน ในบางหัวข้อไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนาสันตินวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี ด้วยการจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน และปฏิบัติการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ด้วยตนเอง 21 วัน เนื้อหาอบรมมี 6 Modul โดยมีหลักอภิปาฐ 4 เป็นทั้งกระบวนการในการเสริมสร้างและ ผลที่ต้องการให้สามเณรเกิดความรักในการเรียนรู้ภาษาบาลีเพื่อเป็นสะพานเชื่อมไปสู่การเรียนรู้การดำเนินชีวิต ในทางที่ดีงาม สอดคล้องกับ Phramaha Prajak Kittimet (Thongdad) (2017) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา เทคนิคและวิธีการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ได้นำเสนอ วิธีการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีด้วย 4 เทคนิค คือ 1) การสอนจากง่ายไปหายาก 2) การสอนให้เกิดศรัทธาในผู้สอน 3) การสอนให้เกิดความ กระตือรือร้น และ 4) การสอนให้สนุกสนานและพัฒนาวิธีการสอน คือ วิธีการสอนให้เห็นความสำคัญ วิธีการ สอนให้เชื่อมั่นว่าทำได้ วิธีการซักถามให้เกิดความเข้าใจ วิธีการตั้งกติกากำหนดให้น่าสนใจ จากนั้นควรสอนด้วยเทคนิค การสอนแบบประจักษ์ใจ (Clarity) การสอนแบบประทับใจ (Impression) สอนแบบปลุกเร้าใจ (Courage) การสอนแบบปิติใจ (Exaltation) วิธีการ 4 ได้แก่ วิธีการสอนแบบใส่ใจ (Concentration) วิธีการสอน แบบมั่นใจ (Assurance) วิธีการสอนแบบเข้าใจ (Savvy) และวิธีการสอนแบบพร้อมใจ (Acceptance) การตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรม

พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ความถูกต้อง และความ เป็นไปได้ตามลำดับ

สรุป

สันติวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างความศรัทธาในการศึกษาบาลี ของสามเณรสำนักเรียนวัดนิมมานรดี ทำให้เห็นบริบทของการศึกษาบาลีว่ายังมีบุคลากรไม่เพียงพอ การจัดการบริหารการศึกษาบาลียังขาด มาตรฐานที่ชัดเจน ควรมีการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นระบบมีความชัดเจน ทำให้ เห็นแนวคิดและ ทฤษฎีจากผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาดังที่พระพรหมวชิรปัญญาจารย์ กล่าวว่ การศึกษาบาลีนั้นไม่ยาก เพียงต้องศึกษาให้เป็นระบบเป็นกระบวนการขั้นตอนการศึกษาก็ต้องเข้าใจ วิชาการบาลี วิธีการบาลีหลักการบาลีประสบการณ์บาลีละประสิทธิการบาลี และหลักธรรมที่เสริมสร้างศรัทธา ในการศึกษาบาลีคือ อิทธิบาท 4 ในการขับเคลื่อนการศึกษาบาลี และงานวิจัยผู้ได้องค์ความรู้ใหม่นั้น คือ “We Love Pali Model”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 งานวิจัยนี้สามารถเลือกหยิบกิจกรรมกรรมที่สอดคล้องการสถานศึกษาหรือห้องเรียนแล้วนำไป ไปประยุกต์ใช้ได้

1.2 สื่อการเรียนการสอนสามารถนำไปต่อยอดในการทำกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับ สามเณรในบริบทต่างๆ ได้

1.3 สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้กับโรงเรียนพระปริยัติอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรการสอนบาลีสำหรับสามเณรยุค 5G ผ่านการเรียนรู้ด้วยสื่อนวัตกรรม สมัยใหม่

2.2 การพัฒนานวัตกรรมการสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาบาลียุคใหม่ เช่น Canva วิดีโอ เป็นต้น

References

- Faculty of Administrative Sciences, Ubon Ratchathani University. (2015). *When Teachers from the 19th Century Had to Teach Students to Be Ready for Life in the 21st Century*. Retrieved July 19, 2022, from <http://km.bus.ubu.ac.th/?p=2397>
- Government Gazette. (2021). *Royal Insignia Buddhist Scriptures Act 2562 B.E.*, Retrieved August 3, 2021, from http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/050/T_0011.PDF
- Phramaha Kosin Thanavuddho (Faiphonsaen), Saengsai, P., & Sukumal, P. (2021). The Guidelines for Pali Language Learning Management of Novices and Monks in Phrapariyattidhamma School, Pali Division, Khon Kaen Province. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(2), 237-248.

- Phramaha Prajak Kittimeti (Thongdad). (2017). The Development of Instructional Methods and Techniques in the Phrapariyattidhamma Schools on Pali Section. *Journal of Yanasangvorn Research Institute*, 8(2), 101-112.
- Phramaha Saman Dhammavajiro (Wannaphakdee). (2018). *The Approaches of Development of Pariyattidhamma School: A Case Study of Wat Awutvikasitaram*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phramaha Yod Abhipuñño (Sopa). (2021). The Successful Learning and Teaching of Pālī. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), 122-133.
- The Prince Damrong Rajanubhab, (1981). *Collection of Writings on Buddhism's Legends*. Bangkok: Rung Raengtham Publishing.